

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA
KIRUVCHILAR UCHUN**

SAVOLLAR KITOBI

ABITURIYENT: _____
F.I.O. Imzo

ABITURIYENT DIQQATIGA!

Test topshiriqlarini yechishdan avval savollar kitobini varaqlab, unda har bir fan boyicha 36 ta savol mavjudligini tekshiring. Agar savollar soni kamligi aniqlansa yoki savollar kitobi raqami bilan javoblar varag'i raqami bir xil bo'lmasa, darhol auditoriya rahbariga ma'lum qiling.

Savollar kitobida abituriyentning familiyasi, ismi, otasining ismi xato to'ldirilgan yoki to'ldirilmagan va imzosi qo'yilmagan hollarda e'tirozlar ko'rib chiqilmaydi.

Kitob tipi: 32

FANLAR:

Blok 1: Ona tili va adabiyot

Blok 2: Biologiya

Blok 3: Kimyo

Savollar kitobi raqami: **1701316**

Toshkent – 2017

ONA TILI VA ADABIYOT

1. Unim yo'q, bunim yo'q.
Uyimda unim yo'q.
Ishimda unim yo'q.
Aytishga unim yo'q.
Ushbu parchada o'zaro shakldosh bo'lgan so'zlar qaysi turkumlarga mansub?
A) 1 o'rinda ot, 2 o'rinda olmosh
B) 2 o'rinda ot, 1 o'rinda olmosh
C) 2 o'rinda ot, 1 o'rinda olmosh, 1 o'rinda fe'l
D) 2 o'rinda ot, 2 o'rinda olmosh
2. Dimariq hali hech him va hech nima loyqalatib ulgurmagan uchun tip-tiniq, mayin oqmoqda.
Ushbu gapda mustaqil so'z turkumlariga oid so'zlarning nechta ismlar guruhiga mansub emas?
A) 2 tasi B) 3 tasi C) 4 tasi D) 5 tasi
3. Berilgan she'riy parchadagi sodda yasama so'zlardan nechtasining asosi shakldoshlik xususiyatiga ega?
Bir kun ko'zlarimdan qochdi uyqular,
Bir kun yuragini ochdi tuyg'ular...
Men seni esladim entikib, yonib...
A) 4 B) 1 C) 2 D) 3
4. Yopiq bog'inlardan biri faqat jarangli sirg'aluvchi til undoshlari va unidan tarkib topgan so'zni aniqlang.
A) *insonparvar* B) *suhbat* C) *qing'ir* D) *shamshir*
5. Qaysi gapda qatnashgan o'zaro shakldosh qo'shimchalar urg'u olish yoki olmasligiga ko'ra farq qiladi?
1. Kechgi taom payti tog'da ko'chki bo'lganligi haqida xabar berildi. 2. Bu yigitcha o'zini oqlashga tirnoqcha nasos topolmadi. 3. Qat – qatgina qatlama, aqling bo'lsa, tashlama. 4. Qadrdon kundaligim, senga hech bir so'z yozmaganimga ancha bo'ldi, mana, bugun qalamdon ichidagi qalamimga yana qo'l uzatdim.
A) 1, 2, 3, 4 B) 2, 3, 4 C) 2, 3 D) 1, 4
6. Tarkibida turlangan so'z qatnashmagan gaplar to'liq berilgan javobni aniqlang.
1. Bu voqea xuddi kechagina bo'lgandek, ammo darrov uch yil o'tibdi. 2. Chuqur va xayolchan ko'zlarida sirli va sehrli bir holat aks etadi. 3. Yigit to'satdan gandarab borib tizzalab qoldi. 4. Shu payt birdan eshik sharaqlab ochildi-yu, Erto'ev kirib keldi.
A) 1, 3, 4 B) 3, 4 C) 1, 3 D) 1, 2, 4
7. Tabiat ishlariga qo'pollik bilan aralashish tufayli paydo bo'lgan kasalliklarni farmatsevtika zavodlarida ishlangan dorilar bilan tuzatib bo'lmaydi.
Ushbu gapdagi yordamchi so'z turkum(lar)iga mansub birliklar hamda ular bilan shakllangan bo'laklar haqida berilgan to'g'ri fikrni aniqlang.
A) *Yordamchi so'zlar bilan shakllangan bo'laklarning barchasi kesimga bevosita tobelangan.*
B) *Yordamchi so'zlarning barchasi sof ko'makchilar hisoblanadi.*
C) *Gapdagi yordamchi so'zlarning barchasini kelishik qo'shimchalari bilan almashtirish mumkin.*
D) *Yordamchi so'zlar bir o'rinda hol, ikki o'rinda to'ldiruvchini shakllantirishga xizmat qilgan.*
8. Qizlarning ichida shu egma qosh yoqadi.
Ajrati ko'rsatilgan so'zlarda qaysi usulda ma'no ko'chishi kuzatiladi?
A) *sinekdoxa* B) *metonimiya* C) *metafora* D) *vazifadoshlik*
9. Qaysi gapdagi so'zlar tarkibida ismlarning va fe'llarning munosabat shakllari o'zaro omonimligini namoyon qilgan?
A) *Chin do'st - tug'ishganing bilan teng.*
B) *Mevali daraxt yerga engashar.*
C) *Aytsam, tilim kuyadi, aytmasam - dilim.*
D) *Onangni kaftingda tutsang, singlingni kifitingda tut.*
10. Urush ko'plarning yostig'ini quritdi.
Berilgan gapda ma'no ko'chishning qaysi turi mavjud?
A) *metafora* B) *sinekdoxa* C) *vazifadoshlik* D) *metonimiya*
11. 1) qochirmoq; 2) qaytarmoq; 3) yedirmoq; 4) keltirmoq; 5) bo'shatmoq
Fel asosida ifodalangna o'timli-o'timsizlik ma'nosi qo'shimchasi ta'sirida o'zgargan fe'llarni aniqlang.
A) 1, 2, 4, 5 B) 1, 2, 3, 5 C) 2, 3, 4 D) 1, 3, 5
12. Son turkumiga oid so'z otlashgan gaplarni aniqlang.
1) To'qqizida bo'lmagan aql to'qsonida ham bo'lmas. 2. Ikki yomon qo'shilsa, keng dunyoga sig'maydi.
3. Mingta shirin nasihatdan bitta o'rnak yaxshi. 4. Birni bersang otangga, mingni olasan bolangdan.
A) 1, 2, 4 B) 2, 3 C) 1, 2, 3, 4 D) 1, 4
13. Vazifadosh bog'lovchi yordamida bog'langan bo'laklar to'ldiruvchiga tobelangan gapni toping.
A) *Beparvolik kishilar uchun na ma'naviy, na moddiy javobgarlik his qilishmagan joyda vujudga keladi.*
B) *Havo ochildi, lekin quyoshning harorati-yu issig'ini sezmayapmiz.*
C) *Haqiqatni hasad va manmanlikka qurbon etuvchilar uchun oldinda shu'la yo'q, chunki porloq kelajak ularga harorat baxsh etmaydi.*
D) *Ish vaqtida ayyor, lekin osh vaqtida tayyor bo'lib, sirtinda yaltirab, ichting qaltirab turib, tirikman degandan ko'ra o'lim afzal.*
14. Yana tushdi Rus sari yo'lim,
Eron, sendan ketgummi hali,
Nahot, seni bot ko'rmas bo'ldimi?
Ona yurtga mehrim tufayli
Yana tushdi Rus sari yo'lim.
She'riy parchada ravish turkumiga oid so'zlar necha o'rinda ishtirok etgan?
A) 2 B) 4 C) 5 D) 3
15. Berilgan gap turini aniqlang.
Inson hayoti shaxmat taxtasidagi piyodaning yurishiga o'xshaydi: goh qora katakdan, goh oq katakdan o'tadi.
A) *uyushiq bo'lakli sodda gap*
B) *ayiruv munosabatli bog'langan qo'shma gap*
C) *aralash murakkab qo'shma gap*
D) *bog'lovchisiz qo'shma gap*
16. Qaysi javobda berilgan barcha so'zlar imloviy jihatdan to'g'ri yozilgan?
A) *mahbus, mahluq, mahfiy* B) *mahbus, maxluq, maxfiy* C) *mahbus, mahluq, maxfiy* D) *maxbus, maxluq, maxfiy*
17. Yer uzra qo'ndi oqshom, oy shu'lasi bir mayin,
Kel, oppog'im, kel, erkam, men seni allalayin.
Dudog'ing guldin xushbo'y, yuzlaring undan xushro'y,
Kel oppog'im, bag'rimga jajji boshg'inangni qo'y.
She'riy parchadagi vergullarning qo'llanishi haqidagi hukmlardan qaysilari to'g'ri?
1. Vergul undalmalarni ajratish uchun qo'llangan. 2. Uyushiq ega qatnashganligi uchun vergul qo'llangan. 3. Ajratilgan bo'laklar mavjudligi uchun vergul qo'llangan. 4. Vergul qo'shma gap qismlarini ajratish uchun qo'llangan
A) 1, 4 B) 1, 2, 4 C) 1, 3, 4 D) 2, 3
18. Egasi shaxs oti bilan ifogalangan gani aniqlang.
A) *Kitobxonni yo'q asar egasi tashlab ketgan uyga o'xshab fayzsizdir.*
B) *Qalbi qog'ozdek oppoq, qog'ozdek lovullab yonadigan odamgina chinakam san'at asari yarata oladi.*
C) *Yaxshi farzand ota umrini davom ettirishi azaldan mal'um, yaxshi asar esa yozuvchi umrini davom ettiradi.*
D) *Haqiqiy haykaltarosh o'lik toshdan yasagan haykal tirikka o'xshaydi.*
19. Kesim haqidagi to'g'ri hukmlarni aniqlang.
1) gapning markazi hisoblanadi; 2) barcha bo'laklar unga bevosita bog'lanadi; 3) tasdiq yoki inkor ma'nosini ifodalaydi;
4) zamon, mayl, shaxs -son ma'nolari bilan shakllanadi
A) 2, 3, 4 B) 1, 3, 4 C) 1, 4 D) 2, 3
20. Ushbu gaplarning qaysi birida teng bog'lovchilar uyushiq bo'laklarni bog'lagan?
A) *Dasturxon ustida dam o'zbek kuyilari yangraydi, dam hind qo'shiqlari ijro etiladi.*
B) *Bo'taboy tin olmay, goh bosh chayqab, goh qoshini kerib, goh "Ana! O'h, o'h-o'h!" deb quloq soladi*
C) *Yerga tushgan chiroq bir-ikki lopilladi-yu, avval ko'k, keyin qizg'ish alanga ko'tarildi.*
D) *Nuri goh sevinib shirin xayollarga botadi, goh butun vujudini titroq bosadi.*
21. Bu g'ayratli va ishbilarmon chorvador baquvvat qo'llari bilan dalkash suhbatdoshini beg'uborlik va iliqlik bilan quchib, samimiy ko'rishdi.
Mazkur gap tarkibidagi sodda yasama otlar qanday gap bo'lagi vazifasida kelgan?

- A) *ega, to'ldiruvchi, hol*
 B) *ega, aniqlovchi*
 C) *ega, hol, kesim*
 D) *aniqlovchi, to'ldiruvchi*
22. Berilgan she'riy parchada yasama so'zlar necha o'rinda ishtirok etgan?
 Mulki borliq ichra bir mahal,
 Ko'rkamgina olam yaralgan.
 Bermoq uchun dunyoga sayqal,
 Olam aro odam yaralgan.
 A) 5 B) 4 C) 3 D) 2
23. Qaysi gapda fe'llarning munosabat shakli bilan omonim bo'la oladigan fe'l yasovchi qo'shimcha ishtirok etgan?
 A) *Bir tishlam non gadosi bo'lib, birovlarning eshigiga borgan vaqtlarim ham bo'ldi.*
 B) *Hokimlar oldida tilining uzun bo'lganiga ishongan ellikboshi fuqaroni sira mensimaydi.*
 C) *Ovqat ustida Xadicha qishloqda bo'lib o'tgan hamma hodisalar haqida gapirdi.*
 D) *Kal ketaverdi, ketaverdi, horib, suvsab, oqshab, boshini bir joyga qo'yib yotdi.*
24. Yasalish asosi ham, yasovchi vositasi ham omonimlik xususiyatiga ega bo'lgan omonim so'zni aniqlang.
 A) *kechik* B) *bo'gma* C) *qaytim* D) *quymoq*
25. Murod Muhammaad Do'st qalamiga mansub asar nomini aniqlang.
 A) *"Bir toychoqning xuni"*
 B) *"Ko'ngil ozodadir"*
 C) *"Otoyining tug'ulgan kuni"*
 D) *"Yozning yolg'iz yogori"*
26. Qaysi adib, zamondoshlarining eslashlaricha, qo'shichni o'rmiga qo'yib kuylagan, ko'plab milliy va Ovropaning musiqiy asboblari mahorat bilan chala olgan, o'zi yozgan qaysi pyesalarga rejissorlik qilgan, ularda asosiy rollarni o'ynagan?
 A) *Behbudiy* B) *Hamza* C) *Fitrat* D) *Abdulla Avloniy*
27. Turob To'laning balet librettosi qaysi javobda berilgan?
 A) *"Malikayi ayvor"* B) *"Samarqand afsonasi"* C) *"Zulmatdan ziyo"* D) *"Momo yer"*
28. Zavqiy hayotiga oid ma'lumot berilgan javobni belgilang.
 A) *Chimiyonda maktabdorlik, shuningdek, kosiblik bilan shug'ullangan.*
 B) *Onasi Oyshabibi o'g'lida adabiyotga nisbatan ilk havaslarni uyg'otgan.*
 C) *Shoirning o'z o'g'li qo'li bilan tuzgan devoni uning vafotidan so'ng turmush o'rtog'i Xayrunniso tomonidan Qashqarga olib ketilgan.*
 D) *Otasi Akmal taxallisi bilan ijod qilgan.*
29. Quyidagilardan Zokirjon Xolmuhammad o'g'li Furqat haqidagi ma'lumotlarni aniqlang.
 1. Sakkiz yoshida Fariddin Attorning "Mantiq ut-tayr" dostonini yod olgan.
 2. 21-22 yoshida devon tartib bergan.
 3. Chimiyonda maktabdorlik, shuningdek, kosiblik bilan shug'ullangan.
 4. Ilmi nujum, tabobat bilan shug'ullangan.
 A) 1, 2, 4 B) 1, 3, 4 C) 2, 3 D) 1, 2, 3, 4
30. "Nevara" nomli doston yaratgan adibni belgilang.
 A) *Shuhrat* B) *E. Vohidov* C) *Mirmuhsin* D) *R. Hamzatov*
31. Quyidagi parcha "Zarbulmasaldagi qaysi qahramonga aloqador?"
 "... yaxshi ko'rgan to'ppisini tez oqar suvga oqizibdi. Necha jahd bilan ololmay, nochor mahrum bo'lib, aytar erdikim: Yo'qolg'ani xo'b bo'ldi. Boshimg'a tor kelyotgan edi".
 A) *Ahur qassob* B) *Mulla Siddiq kitob* C) *Eshon kalla* D) *Otaboy Amin*
32. Qaysi asar turkiy tildagi ilk badiiy doston sanaladi?
 A) *"Muhabbatnoma"* B) *"Qutadg'u bilig"* C) *"Devonu lug'otit-turk"* D) *"Qissasi Rabg'uziy"*
33. Quyidagi keltirilgan parchada qaysi asar qahramonining holati tasvirlangan?
 "Ilgari kampir ba'zi – ba'zida bu kiyimlarni hidlab yig'lardi. Endi ko'ksidagi muz uni yig'lashga qo'ymadi. U hovli o'rtasiga xazon to'plab, gugurt chaqdi. Gurullab yonayotgan gulhanga . . . ning kiyimlarini birma – bir tashlay boshladi. Gulhanda . . . ning bolaligi yonardi".
 A) *"Qorako'z Majnun" da Saodat aya*
 B) *"Ko'k eshik" da Zuhra kampir*
 C) *"Ufq" da Jannat xola*
 D) *"Chinor" da Sharofat xola*
34. "Bu yerlarga bahorda turna tushardi. Turnalar o't-giyohlami terib yeb, qo'y-qo'zilarning orasida bemalol, behadik yuraverishardi. Shuningdek, Qo'ng'irtovda u paytlari kiyik ko'p edi. Keyinchalik, atrof-tevarakni odamlar ishg'ol qilib olishgach, yovvoyi hayvonlar o'z-o'zidan yo'qoldilar. Turnalar, laylaklar kelmay qo'ydi. Kiyikni esa hazrati Insonning o'zi yeb bitirganiga o'z zim guvohman..."
 Ushbu parcha qaysi ijodkorning tarjimai holidan keltirilgan?
 A) *E. Vohidov* B) *Mirtemir* C) *A. Oripov* D) *O'. Hoshimov*
35. Komil Xorazmiy hayoti va ijodiga tegishli ma'lumotni belgilang.
 A) *Adabiyotimiz tarixida juda kam uchraydigan musoviyattarafayn shaklida she'r yozgan.*
 B) *Sharq musiqasining yozuvdagi ifodasi uchun "Tanbur chizig'i" deb nom olgan notalar tizimini kashf qilgan.*
 C) *Uning "Sabog'a xitob" she'ri Istambulda yozilgan.*
 D) *Otasi Akmal taxallusi bilan she'rilar yozgan.*
36. Noz-u adou g'amzasi qasdini qilurlar dam-badam, Vah, muncha ofat-mu bo'lur bir odamizod ustina.
 Ushbu baytda qo'llangan she'riy san'atlarni toping.
 A) *tarse', tazod* B) *tanosub, talmeh* C) *tanosub, tajnis* D) *tanosub, tashxis*

BIOLOGIYA

37. G'o'zaning dominant belgisi qo'ng'ir taloli va uzun poyali turi gomozigota oq tola va kalta poyali turi bilan o'zaro chatishtirildi. Birinchi avlodda olingan 700 ta o'simlikning barchasi novvot rang taloli va uzun poyali bo'ldi. F₂ da olingan 3200 ta o'simlikdan qanchasi novvot rang taloli kalta poyali bo'lgan?
 A) 1800 B) 600 C) 800 D) 400
38. Tishlarning qoramtir rangi ikkita dominant gen ta'sirida rivojlanadi. Bu genlarning biri autosomada, ikkinchisi X xromosomada joylashgan. Bu belgining autosomada joylashgan turiga ega bo'lgan erkak va jinsga birikkan turiga ega bo'lgan ayol oilasida tishlari normal bo'lgan qiz va o'g'il tug'ildi. Ushbu oilada tug'ilgan farzandlar orasidan tishlari normal o'g'il bolalarning tug'ilish ehtimolini (%) toping?
 A) 12,5 B) 50 C) 25 D) 75
39. Odamda giperxolesterinuriya dominant belgi sifatida autosomadagi genlar ishtirokida irsiylanadi. Gomozigotalilarda kasallik ateroskleroz va terida xavfsiz o'simtalarning paydo bo'lishi bilan kechadi. Geterozigotalilarda kasallik yengil o'tib, faqatgina qonda xolesterin miqdorining yuqori bo'lishi bilan xarakterlanadi. Gipertrixoz Y xromosomada joylashgan. Giperxolesterinuriyaning yengil formasi bilan kasallangan ayol o'ziga o'xshash va gipertrixoz bilan kasallangan erkakka turmushga chiqdi. Farzandlarning gipertrixoz bilan tug'ilish ehtimolligini (%) aniqlang.
 A) 25 B) 100 C) 75 D) 50
40. Inversiya (I) va Inersiya (II) tushunchalariga mos ta'riflarni juftlang. (a) va (b) qanday nomlanadi?
 a) xromosoma ayrim bo'lagining 180° ga burilishi;
 b) xromosoma ayrim qismining ortishi;
 c) DNK bo'lami genomning ma'lum joylariga kirishi;
 d) o'simliklarni iqlimlashtirish;
 A) I-a; II-c
 B) I-c; II-d
 C) I-c; II-a
 D) I-b; II-c
41. O'simlik sitoplazmasida achish jarayonida 80 kJ energiya ATF to'plangan bo'lsa, mitoxondriyada qancha energiya (kJ) issiqlik sifatida tarqalgan (a) va shu vaqt davomida xloroplastda hosil bo'lgan ATF ga qancha energiya (kJ) bog'langan (b)?
 A) a-1160; b-43200
 B) a-2320; b-4320
 C) a-1280; b-45600
 D) a-2320; b-86400
42. Diploid olcha (a) va tetraploid (n=12) tamakida (b) meyoziy profaza I bosqichida xromatidalar sonini aniqlang.

- A) a-32; b-48
B) a-64; b-96
C) a-32; b-12
D) a-8; b-72
43. Doʻlanadagi oila (a) sinf (b) ga xos xususiyatlarni aniqlang.
1) murakkab gulqoʻrgʻon; 2) ildiz tizimining turi; 3) barglarining tomirlanishi; 4) meva turi; 5) urugʻ murtakning tuzilishi; 6) poyaning ichki tuzilishi; 7) barglarning novdada joylashishi
A) a-1,7; b-4,5
B) a-4,7; b-5,6
C) a-3,5; b-4,2
D) a-1,6; b-3,4
44. Hayvonlar haqidagi notoʻgʻri maʼlumotni aniqlang.
A) *Choʻl toshbaqasining suyak va muguzdan iborat kosasi qovurgʻa, koʻkrak, bel, dumgʻaza umurtqalari va oʻmrov suyaklari bilan tutashgan.*
B) *Koʻl baqasining oʻpka va terisiga ketuvchi kapillyardagi qon tarkibida CO₂ konsentratsiyasi kislorodga nisbatan yuqori boʻladi.*
C) *Qachaning yurak qorinchasidan chiqqan qon qorin aortasidan jabraga, undan orqa aortaga chiqadi.*
D) *Gulmoy baliqʻining bosh qutisi qisman suyakka aylangan, umurtqaga birikkan suzgich kamari va suzgich yoʻllaridan tashkil topgan orqa suzgichining ortida yana bitta suzgich boʻladi.*
45. Paleozoy (a) va mezozoy (b) eralariga xos biologik progresslarni aniqlang.
1) qushlarni issiqqonlilik; 2) urugʻli oʻsimliklarda chang yoʻli va urug; 3) hasharotlarda qanot; 4) stegosefallarda besh barmoqli oyoqlar; 5) sutemizuvchilarda toʻrt kamerali yurak; 6) sudralib yuruvchilarda qalin poʻchoq bilan qoplangan tuxum
A) a-3,4; b-1,2
B) a-2,6; b-1,5
C) a-3,4; b-5,6
D) a-1,3; b-2,5
46. Organizm (a) va biosfera (b) darajadagi hodisalarni aniqlang.
1) lipa changdonida arxeosporaning hosil boʻlishi; 2) itbaliqning metamorfozi; 3) uglerodning biogen migratsiyasi; 4) yadrochada ribosomalarning shakllanishi; 5) lishaynikda suvoʻt va zamburugʻning oʻzaro munosabati; 6) qirgʻovul kenja turining paydo boʻlishi; 7) oʻtloqda oʻsuvchi oʻsimliklar va oʻtxoʻr hayvonlarning oʻzaro munosabati
A) a-2,5; b-3
B) a-1,6; b-3
C) a-5,7; b-3
D) a-2,4,6; b-7
47. Hidrofit (a) kserofit (b) ekologik guruhlariga mansub yuksak oʻsimliklarni aniqlang.
1) roʻvak; 2) suv yongʻogʻi; 3) sarsazan; 4) iloq; 5) suv qirquqlogʻi; 6) buyurgʻun; 7) laminariya; 8) qamish
A) a-4,8; b-3,6 B) a-7,8; b-2,5 C) a-1,2; b-3,8 D) a-2,5; b-4,6
48. Qanday genlar belgining rivojlanishiga bevosita taʼsir etmaydi, balki asosiy gen faoliyatini boshqaradi?
A) *polimer genlar, ingibitor genlar*
B) *komplementar genlar, polimer genlar*
C) *ingibitor genlar, modifikator genlar*
D) *modifikator genlar, polimer genlar*
49. Vegetativ nerv sistemasi boʻlimlari va ularning boshqaradigan jarayonlar oʻrtasidagi muvofiqlikni aniqlang.
a) orqa miya nervlari; b) bosh miya stvol qismi nervlari;
1) sistolani tezlashtiradi; 2) sistolani sekinlashtiradi; 3) oshqozonda shira ajralishini tezlashtiradi; 4) qovuq muskulini boʻshashtiradi; 5) oshqozon muskullari harakatini susaytiradi
A) a-1,3; b-2,4 B) a-4,5; b-2,3 C) a-1,4; b-2,5 D) a-3,4; b-2,5
50. Odam yuragiga tegishli toʻgʻri maʼlumotni aniqlang.
A) *oʻng boʻlmacha qisqarganda uch tavaqali klapan yopiladi*
B) *chap qorincha qisqarganda arterial qon oʻpka arteriyasiga chiqadi*
C) *oʻng qorincha qisqarganda venoz qon aortaga chiqadi*
D) *chap boʻlmacha qisqarganda ikki tavaqali klapan ochiladi*
51. Odamdagi oʻmrov osti muskulining boʻyinning teri osti muskulidan farqini toping.
1) vegetativ nerv sistemasi orqali boshqariladi; 2) joylashuv koʻra toʻsh-oʻmrov soʻrgʻichsmon muskul bilan bir guruhga kiradi; 3) joylashuviga koʻra diafragma muskuli bilan bir guruhga kiradi; 4) gavdaning koʻkrak muskuli hisoblanadi; 5) suyakka birikadi; 6) boshning harakatini taʼminlaydi; 7) qoʻlning harakatida ishtirok etadi
A) 1,4,5 B) 1,5 C) 2,6 D) 3,4,7
52. Odam organizmida A vitaminining yetishmasligi natijasida...
1) miyalar qonaydi, tishlar toʻkiladi. 2) enterit kasalligi kelib chiqadi. 3) qoʻl-oyoq muskullari uvushib ogʻriydi. 4) nerv tolalari falajlanadi. 5) traxeyaning shilliq pardasi yalligʻlanadi. 6) epiteliy toʻqimasining yangilanishi buziladi.
A) 3,4 B) 4,5 C) 1,5 D) 2,6
53. Sezgi analizatorlari haqidagi notoʻgʻri fikrni aniqlang.
A) *Terining derma qavatida sovuqni va siypalashni sezuvchi retseptorlar issiqni va ogʻriqni sezuvchi retseptorlarga nisbatan chuqurroq joylashgan.*
B) *Gipermetropiya keksalarda koʻz gavhari doʻngligining ortib ketishi tufayli yuzaga keladi.*
C) *Quloqning suyak labirinti bilan parda labirinti orasida perilymfa, parda labirinti ichida endolimfa suyuqligi boʻladi.*
D) *Harakat analizatorining oliy nerv markazi bosh miya katta yarimsharlari poʻsilogʻining orqa markaziy egatida joylashgan.*
54. Qoramol tasmason chuvallchangida nerv sistemasining sodda tuzilganligi, toʻrtta soʻrgʻichining boʻlishi hosil qilish organlarining yoʻqolib ketganligi qanday evolyutsion jarayonlarni aks ettiradi?
A) *biologik progress, umumiy degeneratsiya*
B) *umumiy degeneratsiya, biologik regress*
C) *idoadaptatsiya, biologik regress*
D) *biologik progress, aromorfoz*
55. Daryo qisqichbaqasi organlari ularning soni bilan juftlang.
a) 10ta; b) 8 ta; c) 6ta; d) 4ta; e) 2ta
1) murakkab koʻzlari; 2) dum suzgichi; 3) pastki jagʻlari; 4) haqiqiy yurish oyoqlari; 5) qisqichlari; 6) ikki shoxli qorinoyoqlari; 7) moʻylovlar; 8) jagʻoyoqlari; 9) yuqori jagʻlari
A) a-6; b-4; c-8; d-3,7,9; e-1,2,5
B) a-6; b-4; c-8; d-2,3,7; e-1,5,9
C) a-6; b-4; c-8; d-2,7,9; e-1,3,5
D) a-6; b-4; c-8; d-3,5,9; e-1,2,7
56. Bosh skeletsizlarning bosh skeletlilardan farqini aniqlang.
1) nerv sistemasi nerv nayidan iborat; 2) ichki skelet mavjud emas; 3) bosh va orqa miya markaziy nerv sistemasini hosil qiladi; 4) umurtqa pogʻonasi rivojlanmagan; 5) qon aylanish doirasi yopiq; 6) skeleti suyak va togʻaydan iborat
A) 1,4 B) 3,5,6 C) 2,4 D) 1,2,5
57. Qushlarning qanday patlarida ilgakchalar mavjud emas?
1) par; 2) qoplagʻich patlar; 3) qoqish patlar; 4) momiq patlar; 5) boshqarish patlari
A) 2,4 B) 1,5 C) 1,4 D) 3,5
58. Yirtqich umurtqasiz (a) va oʻtxoʻr umurtqali (b) hayvonlarni aniqlang.
1) malla shomshapalak; 2) zlatka; 3) falanga; 4) tipratikan; 5) aureliya; 6) tillakoʻz; 7) bizon; 8) qaldirgʻoch; 9) hasva qandalasi; 10) karkidon
A) a-3,9; b-4,10
B) a-5,6; b-7,10
C) a-3,5; b-1,8
D) a-2,6; b-4,8
59. Avtotrof oziqlanish xususiyatiga ega prokariot (a) va geterotrof oziqlanish xususiyati mavjud boʻlgan eukariot (b) organizmlarni aniqlang.
1) ossillatoriya; 2) oltingugurt bakteriyalari; 3) pichan bakteriyasi; 4) shumgʻiya; 5) rafleziya; 6) qoʻziqorin; 7) midiya; 8) giatsint; 9) parpi
A) a-1,2; b-4,5,6
B) a-2,3; b-7,8,9
C) a-1,2,7; b-6,8
D) a-1,9; b-6,7,8
60. Eukariot hujayraga oid toʻgʻri maʼlumotlarni aniqlang.
1) hujayra tarkibidagi mitoxondriya, ribosoma va yadro qoʻshqavat membranaga ega; 2) sentriolalar hujayraning tayanch elementidir; 3) lizosomalarni hosil qiluvchi organoidlar membranali tuzilishga ega; 4) oʻsimlik hujayrasining selluloza qobigʻidagi maxsus teshikchalar orqali qoʻshni hujayraning endoplazmatik toʻr kanalchalari oʻzaro tutashadi; 5) mitoxondriyaning kristallarida koʻplab fermentlar joylashgan
A) 2,5 B) 1,3 C) 3,4 D) 1,2

61. Organogenez (I) va gametogenez (II) jarayonida sodir bo'ladigan o'zgarishlarni aniqlang.
1) o'zak organlar majmui hosil bo'ladi; 2) yetilish davrida hujayralar meyozi usulida ko'payadi; 3) ektodermadan nevr nayi vujudga keladi; 4) spermatogenezning o'sish davrida hujayralar tez kattalashadi; 5) endodermadan ayirish organlari rivojlanadi; 6) qushlarning ovogenezida shakllanish davri bo'ladi
A) I-1,5; II-2,4
B) I-2,4; II-1,5
C) I-1,3; II-2,6
D) I-2,6; II-1,3
62. Quyida keltirilgan madaniy o'simliklar orasidan bitta markazdan kelib chiqqan o'simliklarni aniqlang.
1) tamaki; 2) sabzi; 3) arpa; 4) sholi; 5) ananas; 6) banan; 7) oshqovoq; 8) kartoshka
A) 2,6,8 B) 1,5,8 C) 2,4,7 D) 1,3,6
63. BamHI restriktazasi GGATCC nukleotidlar ketma-ketligini tanib, GG nukleotidlari orasidagi bog'larni kesadi. Maxsus sharoitda 134,3 nm uzunlikdagi DNK molekulasida BamHI restriktazasi orqali A,B,C,D,E bo'laklarga bo'lindi. Hosil bo'lgan barcha DNK bo'laklaridagi jami vodorod bog'lar soni dastlabki DNK molekulasidagi vodorod bog'lar sonidan 4% ga kam. Agar nukleotidlar orasidagi masofa 0,34 nm ekanligi ma'lum bo'lsa, dastlabki DNK molekulasida tarkibidagi nechta vodorod bog'lari A va T nukleotidlari orasida joylashgan?
A) 480 B) 354 C) 370 D) 320
64. Qaysi o'simlikning bargi oddiy yonbargchasiz (a) va murakkab yonbargchali (b) bo'ladi?
1) lavlagi; 2) yantoq; 3) baliqko'z; 4) tok; 5) shirinmiya; 6) kanop; 7) no'xot; 8) yeryong'oq
A) a-1,2,3; b-7,8
B) a-1,3; b-5,7,8
C) a-2,3,4; b-5,7,8
D) a-4,6; b-5,8
65. Nastarin qaysi jihatlari bilan tokka o'xshaydi?
1) urug'lanishdan so'ng meva hosil qilishi; 2) gullarning qiyshiqiligi; 3) ro'vak to'pgul hosil qilishi; 4) barglarining novdada joylashuvi; 5) hayotiy shakli; 6) gulpozasining shoxlanishi
A) 1,3 B) 2,5 C) 4,6 D) 4,5
66. Karamdoshlar oilasi vakillarining ra'nodoshlar oilasi vakillaridan farqlarini toping.
1) gulqo'rg'oni murakkab, a'zoli; 2) barglari yonbargchali; 3) gullari to'g'ri, ikki jinsli; 4) shingil to'pgul hosil qiladi; 5) changchilari ikkita halqada joylashgan; 6) bargalari doim oddiy; 7) bargalari poyada ketma-ket joylashgan
A) 1,2 B) 3,4,7 C) 2,3,6 D) 5,6
67. Bo'y madaron haqidagi noto'g'ri ma'lumotni aniqlang.
A) moychechakdoshlar oilasiga kiradi
B) to'pguli o'rama bargchalar bilan qoplangan
C) shuvoq turkumi vakili
D) to'pguli asosan naychasimon gultajibarglardan tashkil topgan
68. Zuxrasoch o'simligining sporadan rivojlanuvchi bo'g'inida qanday qismlar hosil bo'ladi?
1) ildizpoya; 2) barg; 3) poya; 4) rizoid; 5) arxegoniy; 6) anteridy; 7) murtak; 8) sorus; 9) sporangiy; 10) gameta
A) 4,6,10 B) 1,2,3 C) 5,6,7 D) 7,8,9
69. Sho'radoshlar oilasiga kiradigan quyidagi o'simliklarni hayotiy shakli bilan juftlab ko'rsating.
a) saksuvul; b) teresken; c) qizil lavlagi; d) Turkiston ismalo'g'i
1) bir yillik o't; 2) ikki yillik o't; 3) buta; 4) yarimbuta; 5) daraxt
A) a-5; b-4; c-2; d-1 B) a-5; b-4; c-2; d-3 C) a-3; b-1; c-2; d-4 D) a-4; b-5; c-1; d-2
70. Quyidagi umurtqasiz organizmlarning muhit sharoitiga moslanuvchanlik turlari-ogohlantiruvchi rang (I) va mimikriya (II) ga mos keluvchi javoblar bilan juftlab ko'rsating.
1) chupchikning ingichka novdaga taqlidi; 2) tillaqo'ng'iz qanotining rangi; 3) g'o'ng'illovchi pashshaning ariga o'xshash qiyofasi; 4) kakku tuxumining bulbul tuxumiga o'xshashligi; 5) belyankaning oynasimon kapalakka o'xshashligi; 6) suvarakning "xonqizi"ga o'xshashligi; 7) baqachanoqning daraxt kurtagiga o'xshashi; 8) ko'lbuqa patlarining qamishni eslatishi
A) I-2,7; II-4
B) I-2; II-3,6
C) I-2,5; II-8
D) I-1; II-3,6
71. Bitta biogeografik viloyatda tarqalgan hayvonlarni belgilang.
A) lattachi baliq, lemur, o'rdakburun, kapachi qush, yexidna, kolibri, emu, tustovuq
B) kabarga, los, chittak, ot, bizon, bo'ri, vixuxol, qunduz, tovus, zubr, maral, muskusli qo'y
C) jirafa, agama, to'ti, echkamar, nosorog, zebra, malla revun, zubr, martishka, begemot
D) antilopa, tapir, fil, bug'u, qirg'ovul, tovus, orangutan, nosorog, timsoh, gibbon
72. Divergensiya (a) va konvergensiya (b) hodisalari to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang.
A) a-odam va boshqa hayvonlar gemoglobin zanjiridagi aminokislotalar tarkibidagi farq; b-ko'rshapalak va qushlarning qanoti
B) a-dengiz toshbaqasi va delfinlarda oyoqlarning eshkaksimon bo'lishi; b-boychechak turkumiga mansub 30 ga yaqin turlarning mavjudligi
C) a-ixtiazavr va sutemizuvchilardan delfinning tana tuzilishning o'xshashligi; b-delfinning oldingi oyog'i suzishga, otning oldingi oyog'i chopishga moslashganligi
D) a-xaltali krot, oddiy krot tashqi qiyofasining o'zaro o'xshashligi; b-chigirtka oyog'ining sakrashga, suv qandalasi oyog'ining suzishga moslashganligi

KIMYO

73. 5,6 litr (n.sh) propan tarkibidagi vodorod atomlari sonini aniqlang.
A) $1,204 \cdot 10^{24}$
B) $4,214 \cdot 10^{24}$
C) $2,167 \cdot 10^{24}$
D) $1,806 \cdot 10^{24}$
74. Viniliden ftorid molekulasida 1-uglerod atomining oksidlanish darajasini aniqlang.
A) +1 B) +2 C) -2 D) -1
75. Quyidagi galogenlar qatorida qaytaruvchanlik xossasi qanday o'zgaradi?
 $\text{Br}_2 \rightarrow \text{Cl}_2 \rightarrow \text{I}_2 \rightarrow \text{F}_2$ a) ortadi; b) kamayadi
A) 1-b; 2-b; 3-a B) 1-b; 2-a; 3-b C) 1-a; 2-a; 3-a D) 1-b; 2-b; 3-b
76. Bir xil aminokislota qoldig'idan tarkib topgan 52,8 g dipeptid yetarli miqdordagi xlorid kislota eritmasida gidrolizlanganda 89,2 g modda hosil bo'ladi. Aminokislota ni aniqlang.
A) valin B) alanin C) gliutsin D) leysin
77. Fosfor mo'l miqdordagi kislorodda yondirilganda olingan oksid 200 g 9,8% li fosfat kislota eritmasida eritilganda fosfat kislota miqdori 3 marta ortdi. Olingan eritmaga o'yuvchi natriy eritmasidan 360 g qo'shilganda hosil bo'lgan tuz massasini (g) aniqlang. Ishqor eritmasida suvning massasi NaOH massasidan 6,5 marta katta.
A) 85,2 B) 72 C) 98,4 D) 14,2
78. 17,85 tripeptid gidrolizidan 19,65 g faqat bitta turdagi aminokislota hosil bo'ladi. Aminokislota ni aniqlang.
A) valin B) a-alanin C) gliutsin D) leysin
79. 90 g glukozaga kuchli oksidlovchilar bilan oksidlanganda olingan kislota necha gramm 20% li o'yuvchi natriy bilan ta'sirlashadi?
A) 100 B) 300 C) 200 D) 400
80. 3-brompropandan Shorigin usuli bo'yicha olingan organik modda tarkibidagi sp^3 va sp^2 - gibridlangan orbitalar sonini mos ravishda aniqlang.
A) 4:6 B) 8:12 C) 6:4 D) 12:8
81. 12 g MeOH bilan 0,15 mol sulfat kislota yoki necha gramm ortofosfat kislota to'la neytrallashtirish mumkin?
A) 6 B) 9,8 C) 14,7 D) 4
82. Ksantoprotein reaksiyasi asosida tirozinga konsentrlangan nitrat kislota ta'sir ettirilganda 75% unum bilan 406,5 g sariq rangli dinitrobirikma hosil bo'ladi. Reaksiya uchun necha mol tirozin olingan?
A) 2,5 B) 1,5 C) 2 D) 3

83. Tarkibida 1 ta sp^3-sp^2 bog' va 16 sp^3 gibrid orbital tutgan benzol gomolog(lar)i nitrolanganda necha turdagi mononitrobirikma hosil bo'ladi? (yon zanjirning nitrolanishi hisobga olinmasin)
A) 6 B) 4 C) 10 D) 8
84. Mol nisbatlari mos ravishda 1:2:3 bo'lgan buten-1, butin-1 va butandan iborat aralashma 5 kg bromli suvni rangsizlantiradi. Agar eritmadagi bromning massasi suvning massasidan 24 marta kichik bo'lsa, reaksiyaga kirishgan buten-1 massasini (g) aniqlang.
A) 56 B) 14 C) 11,2 D) 28
85. Quyidagi berilgan birikmalarda bog'ning qutbliligi qanday o'zgaradi?
 $NH_3 \rightarrow HF$, $CH_4 \rightarrow H_2O$
a) ortadi; b) kamayadi;
A) 1-a; 2-b; 3-b B) 1-b; 2-a; 3-a C) 1-a; 2-b; 3-a D) 1-b; 2-a; 3-b
86. CO va CO₂ gazlar aralashmasining 16,8 litri (n.sh.)da $14,5 \cdot N_A$ dona elektron bo'lsa, aralashmaning massasini (g) toping.
A) 18 B) 36 C) 27 D) 29
87. Ammiak sintez qilish jarayonida reaktordagi bosim 20% ga kamaydi. Boshlang'ich aralashmadagi azot bilan vodorod miqdori stexiometrik nisbatda bo'lsa, reaksiyadan keyin hosil bo'lgan gazlar aralashmasining hajmiy tarkibini aniqlang.
A) 3/16; 9/16; 1/4
B) 1/9; 2/3; 2/9
C) 3/10; 3/10; 2/5
D) 1/4; 1/4; 1/2
88. Noma'lum elementning oxirgi elektronining kvant soni qiymati $n=3$; $l=2$; $m_l=x$; $m_s=+1/2$. Agar shu qiymatlar yig'indisi 7,5 ga teng bo'lsa, noma'lum elementi aniqlang.
A) Ni B) Sc C) Ti D) Cr
89. MgSO₄·nH₂O kristallogidratida suvdagi elektronlar soni magniyning elektronlari sonidan 7 marta ko'p bo'lsa, n ni aniqlang.
A) 6 B) 10 C) 8 D) 7
90. Qaysi molekula tarkibida 18 ta σ - va 6 ta π -bog'lar mavjud?
A) alyuminiy nitrat
B) alyuminiy sulfat
C) kalsiy fosfat
D) kaliy karbonat
91. Harorat 20°C ga oshganda reaksiya tezligi 4 marta ortsa, ushbu reaksiya harorati 50°C dan 150°C gacha ko'tarilganda, reaksiya tezligi necha marta ortadi?
A) 256 B) 16 C) 1024 D) 64
92. 75 g 76% li sulfat kislota eritmasiga necha gramm suv qo'shilganda 50% li eritma hosil bo'ladi?
A) 39 B) 17,5 C) 25 D) 12,5
93. MeBr₂ tuzi o'z atomlari sonidan 20 marta ko'p atom tutgan suvda eritilganda bromid anionining massa ulushi 2/7 ga teng bo'ldi. Metallni aniqlang. ($\alpha=1$, gidroliz jarayoni hisobga olmag)
A) Mg B) Ba C) Ca D) Zn
94. 600 g 25% li eritmadan bir qismi to'kildi va unga xuddi shunday massadagi 55% li eritma qo'shilganda 45% li eritma hosil bo'ldi. Ushbu jarayonda qancha (g) 55% li eritma ishlatilgan?
A) 450 B) 300 C) 500 D) 400
95. Eritmadagi H⁺ ionlari OH⁻ ionlaridan 10⁶ marta ko'p bo'lsa, eritmadagi pOH qiymatini toping.
A) 4 B) 10 C) 9 D) 3
96. 7,2 g metal kislodadan 6,72 litr (n.sh.) vodorod siqib chiqarsa, 9,6 g metal qanday massadagi (g) Fe³⁺ ni siqib chiqaradi.
A) 5,6 B) 28 C) 15 D) 11,2
97. $NH_3 + KClO \rightarrow KCl + N_2 + H_2O$ reaksiya bo'yicha oksidlovchi $6 \cdot N_A$ elektron olgan bo'lsa, ajralgan gaz hajmini (l, n.sh.) toping.
A) 11,2 B) 33,6 C) 22,4 D) 44,8
98. 19,6 g H₂SO₄ suvda eritilganda eritmada 0,54 mol ion mavjud bo'lsa, kislolaning dissotsialanish darajasini (%) aniqlang. (Suvning dissotsialanishi hisobga olinmasin)
A) 90 B) 88 C) 85 D) 96
99. 0,2 mol ishqoriy metal oksididan uning 34,8 g sulfati yoki necha gramm xloridini olish mumkin?
A) 29,8 B) 14,9 C) 74,5 D) 59,6
100. Kaliy permanganat va natriy nitratdan iborat (mol nisbati 1:1) aralashma qizdirilganda olingan kislorod mis naychadan o'tkazildi. Bunda mis naychani 40% i oksidlandi. Olingan nay 320 g 98% li sulfat kislota to'liq erisa, boshlang'ich aralashmadagi kaliy permanganat massasini (g) aniqlang.
A) 23,7 B) 31,6 C) 63,2 D) 15,8
101. 500 ml qattiq suv tarkibida 202,5 mg/ekv, Ca(HCO₃)₂ borligini nazarda tutib, suvning qattiqligini (mekv/l) hisoblang.
A) 4 B) 3 C) 5 D) 2
102. Xlorofill tarkibida 3% ni tashkil qiladigan metallardan olingan nitrat tuzining kristallogidrat tarkibida kislorod atomlari soni vodorod atomlari soniga teng bo'lsa, kristallogidratning molyar massasini (g/mol) hisoblang.
A) 156 B) 256 C) 200 D) 176
103. $xMgCO_3 = yMgCO_3 + zMgO + zCO_2$ ifoda qanday ma'noni anglatadi?
A) reaksiyaning mahsulot unumi 100% dan kichikligi
B) tuzning namlik darajasi yuqori ekanligi
C) MgCO₃ tarkibida qo'shimchalar borligini
D) reaksiyaning qaytarligini
104. Kislorod ozonator orqali o'tkazilganda zichlik 10% ga ortdi. Reaksiya unumini (%) aniqlang.
A) 27 B) 15 C) 10 D) 20
105. Rux metalli ikki xil konsentratsiyali nitrat kislotalarda eritilganda ajralgan NO va N₂O larning hajmlari teng bo'lsa, reaksiyaga kirishgan Zn larning mol nisbatni aniqlang.
A) 3:8 B) 3:4 C) 2:1 D) 1:1
106. Quyidagi tuzlar gidrolizga uchraganda neytral muhit hosil qiladiganlarini ajrating.
1) (NH₄)₂CO₃; 2) K₂SO₄; 3) CH₃COONH₄; 4) NaNO₂; 5) Cu(NO₃)₂; 6) (CH₃COO)₂Ca
A) 2, 6 B) 1, 4, 5 C) 1, 3, 4 D) 1, 3
107. Alkan molekulyar massasi uning takibidagi uglerod va vodorod atomlari massalari ayirmasidan (m.a.b) 20 m.a.b ga ortiq bo'lsa, alkanni aniqlang.
A) etan B) butan C) pentan D) propan
108. 26,8 g olma kislota stexiometrik nisbatda Na metali qo'shilganda olingan H₂ ni 11,2 litr (n.sh.) C₂H₂ bilan ta'sirlashtirildi. Natijada olingan gazlarni to'liq yondirish uchun necha mol havo kerak?
A) 1,2 B) 7 C) 1,4 D) 1,8